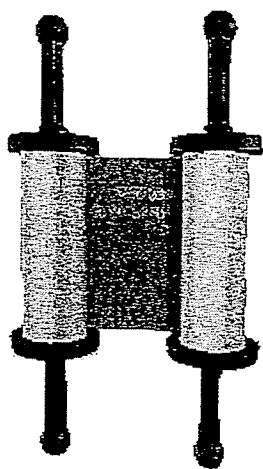

Contemporary Kabbalat Ha'Torah

The Process of Halachik Decision Making

Rabbi Efrem Goldberg
6 Sivan 5764

Mishnafi After completing the morning prayers in the synagogue, one should repair to the study hall for a fixed session of Torah study before going out to pursue his livelihood (see *Shulchan Aruch, Orach Chaim* 155). Accordingly, after having mentioned the times for the daily Prayers in the previous Mishnah, the Mishnah proceeds to discuss a law relevant to the study hall:^[8]

R' Nechunya ben Hakanah would pray, upon entering and leaving the study hall, a short prayer. – They said to him: – מה מקום לתפלה זו – What place is there for this prayer, i.e. what is its nature? – אמר להם – He said to them: – וביציאתי אני מתפלל – When I enter I pray that a mishap not come about through me, שלא יארע דבר תקלה על ידי – and when I exit I give thanks for my portion.^[9]

Gemara The Rabbis taught in a Baraisa: – תנו רבנן – UPON ENTERING the study hall – ובניסתו מהו אומר – MAY IT BE YOUR WILL, HASHEM, MY GOD, – שלא יארע דבר תקלה על ידי – THAT A MISHAP NOT COME ABOUT THROUGH ME. – ולא אבשל בדבר הלכה – AND MAY I NOT STUMBLE IN A MATTER OF LAW AND cause MY COLLEAGUES to REJOICE OVER ME.^[10] – ולא אומר על טמא – AND MAY I NOT SAY REGARDING something which is TAMEI – ויהור – AND NOT REGARDING some-

thing which is TAHOR that it is TAMEI. – ואשמח בהם – AND MAY MY COLLEAGUES NOT STUMBLE IN A MATTER OF LAW AND I would be led to REJOICE OVER THEM. – ויודה – UPON EXITING WHAT DOES ONE SAY? – ששמת חלקי – I THANK YOU, O HASHEM, MY GOD, – מיושבי בית המדרש – THAT YOU HAVE ESTABLISHED MY PORTION WITH THOSE WHO DWELL IN THE STUDY HALL, – ולא שמת חלקי – AND YOU HAVE NOT ESTABLISHED MY PORTION WITH IDLERS.^[11] – שאני משכים והם משכימים – FOR I ARISE EARLY

② ROSH ר"ל

יב מתני' רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בבניסתו לבית המדרש וביציאתו חסלה קצרה אמרו לו מה מקום לתפלה זו אמר להם בבניסתו מהו אומר וביציאתו מהו אומר [9] נדבר הלכה ושלא אומר על טמא ולא על טמא עוהר ולא על מותר אסור ולא על אסור שחר ולא יבשל בדבר הלכה ואשמח בהם וביציאתו מהו אומר מודה אני לפיך ה' אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קצתם שאני משכים והם משכימים אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואני מקבלים שכר אני תן והם רעים [10] אני תן לחיי עולם הבא והם רעים לבא עמל:

③ TESHUVA MCI'AHAVA גלויה טאהה (ס' קכ"א)

מכ"ש בני"ד שמכר לנכרי החמץ אחר חצות ופשט השי"ע ס"ס תמ"ג אם קנה שום דבר בחמץ אחר שש שעות מותר שחמץ אינו תופס דמיו והסכמת רוב הפוסקים דמותר אף לדידי' כפשט השי"ע שם וסימן ת"ן סעיף ד' ועיין בהאחרונים פס' /שם/ והפרי"ח שם בארוכה ואפילו המחמירים לדידי' /לדידי' /י"ל דוקא תוך הפסח אבל משש שעות ולמעלה הזי לאצטרופי דעת הראב"ד והעיטור והמאור שמביא הרא"ש פרק כל שעה דף /כ"ט/ ד"ט ולהקל אף לדידי' שם יש לצרף ההיתר בזה מ"ש רבינו הגאון נ"ע בצל"ח פסח"י דף /ו' /וי"ו ע"ב ברש"י ד"ה דאמר ר"א עיישי"ה מכ"ש בדבר לתיבא שאינה אלא חומרת המתיבתא דא"א בקיאי ומכ"ש אם אחר הפסח קנה מנכרי ומכר לנכרי אקר /אחר/ שאין זה בכלל משתכר באסורי הנאה לכן המורה אשר הורה להשליכם לנהר יהי לו אשר לו אם הורה כן לאחרים אל יהי חלקי עמו מרגלא בפומי לאמר לתלמידי צאו וראו איזהו עונשו מרובה המחמיר שלא כדיו או המקיל שלא כדיו הוי אומר המחמיר שלא כדיו עונשו חמיר כי המקיל שלא כדיו חטאו בין אדם למקום ב"ה ושב ורפא /ורפא/ לו אבל המחמיר שלא כדיו צריך להרצה /לרצות/ את חברו וסמנך הלכה חמורך טרפון גם הוא רמז על מי שמחמיר ומטריף הכל ועיין רש"י ותוס' במס' ביצה דף ב' ע"ב כח דהתירה עדיף זולת זה אין אתי עת להאריך הכ"ד חותנו הדורש שלום תורתו כל הימים ה' אייר תקסמ"ד ל' /תק"ס לפרט/ ה"ק אלעזר ברעקלס.

④ MAHARSHADAM מ"ה אהל"ד (י"ד ס' קצ"ג)

משמע בפירוש דאיכא קפידא ושאין להחמיר במקום דאיכא למיחש שמא יטעו לומר שכן הלכה ואינה הלכה ולא עוד דאמרינן שם אמר רב נחמן עשה כדברי ב"ש חייב מיתה הרי כפי' דאפי' מי שרוצה להחמיר בדבר שאינו מן הדין שאינו רשאי לעשות כן וכמדומה לי שהחכם השואל לא ראה הגמ' ולכן כתב שאפי' כדברי ב"ש רשאי להחמיר אלא שאין לו להסתכן וכבר הוכחנו שאינו כן כדבריו אלא שאין אדם רשאי להחמיר במקום דאיכא למיחש שמא יטעו ויקבעו הלכה לדורות לפי שחותמו של הקב"ה אמת וצריך לקיים האמת במה שהוא אמת אפילו לקולא אלא שמכל מקום אני אומר שודאי הפריזו על המדה יותר מדאי וטעמא כמו שכתבתי שם

קדא קמא (לח)

BAVA
KAMMA

ובכר שלחה מלכות - The Rabbis taught in a Baraisa: - תנו רבנן
THE ROMAN GOVERNMENT - רומי שני סרדיוטות אצל חכמי ישראל
ONCE SENT TWO OFFICERS TO THE SAGES OF ISRAEL, saying:
- קראו ושנו ושלשו - "TEACH US YOUR TORAH." - למרונו תורתכם
AND THEN [READ IT] A THIRD - בשעת פטירתן אמרו להם [24]
WHEN THEY WERE LEAVING, [THE OFFICERS] SAID TO THE SAGES,
- דקדקנו בכל תורתכם ואמת הוא - "WE HAVE CAREFULLY EXAMINED YOUR ENTIRE TORAH, AND IT IS
EXCEPT FOR THAT WHICH - חוץ מדבר זה שאתם אומרים
all TRUE. - "If the ox of a Jew gored the ox of a Canaanite, [the Jew] is exempt; -
IF THE OX OF A CANAANITE GORED THE OX OF A JEW,
- WHETHER the ox that gored was a
OX OF A JEW. - בין תם בין מועד - [THE CANAANITE] PAYS FULL
DAMAGES. - ממה נפשך - For however you consider the matter,
it is difficult. - אי, רעהו דוקא - IF HIS FELLOW IS meant LITERALLY,
then even when [the ox] of a Canaanite gores the [the ox] of a Jew, [the Canaanite]
should be exempt. - ואי, רעהו לא דוקא - AND IF HIS FELLOW IS
NOT meant LITERALLY, then even when [the ox] of a Jew gores [the ox] of a Canaanite, [the
Jew] should be liable. This law makes no sense! [25] -
אנו מודיעים אותו למלכות - HOWEVER, WE WILL NOT REVEAL THIS

TOSAFOS (6) ג' (פ)

קראו ושנו ושלשו. וז"ל והא חמירין בחגיגה (דף ג') המלמד חורה לעובד כוכבים עובר נעשה דמגיד דכרו ליעקב (הה"ל קמ) רש
לומר דנע"כ עשו ע"פ דברי המושל ולא נחתינו למסור עלמין אז נמי עשו עלמין גרים דלא נספרי דפרשה אף חונני עמים:

MAHARSHAL (7) י' (פ) אלה (פ)

גם שמעין מהאי ברייתא דאסור לשנות דברי תורה, אף כי
הסכנה וחייב למסור עצמו עליה, דלפי חד שינוי דתו
(רי"ה קרא) שמלכות הרשעה גזרה עליהם. ולמה לא ייראו
חכמים שתעליל מלכות הרשעה עליהם. הלא לא תמצא דבר
קשה כזה לומר בפני האומות שאנחנו פטורין מהזיוקן, והם
חייבים. וכי לא היה ראוי לחוש ח"ו לכמה שמדות וחורבות
דליפוק מיניה. בפרט מלכות הרשעה, שכל מחשבתם רק
להתגולל ולהתנפל על שונאינו. וא"כ היה להם לשנות, או
שניהם חייבים, או שניהם פטורין. אלא ש"מ שמחייבים אנו
למסור על קידוש השם. ואם ח"ו ישנה הדין הוה ככופר
בתורת משה. ומסתמא איירי כגון שהשרים שאלו בפרטים על
כל דין ודין, שור של ישראל שנגח לשל נכרי, ושל נכרי
שנגח לשל ישראל, ועל כן השיבו האמת על קדושת השם. כי
לא היה יכולת בידם לשמט את עצמם מדין זה. והא דאיתא
בפ"ק דמגילה (ט ע"א) מעשה בתלמי שכינס ע"ב וקנינים וכו',
ושינו התורה. התם מן שמיא הוא דאסכימו בהדיהו, וכעין
רוח הקודש היה. וכן איתא התם, נתן הקב"ה [בלב] כל אחד
כו', והוה על פי הדיבור. ועוד, התם לא שינו שום דבר
משמעותו, אלא שינו הלשון, ולא יהפכו למינות. וכמו
שינוי כך הוא כוונת המקרא כפשוטו. אבל לומר על הפטור
חייב, או להיפך, היה ככופר בתורת משה. מה לי דיבור אחד
מה לי כל התורה, כדאיתא בפ"ג דיומא (ל"ה ע"ב) אמר רב,
כל השוכח דבר אחד מכל תלמודו גורם גלות לבניו. שנאמר
(וישע ה' וז) ותשכח תורת אלהיך אשכח בניך גם אני. אלמא
דדבר אחד מתורה הוא נקרא תורת ה':

YERUSHALMI (8) ירושלמי ז' (ב: 6)

.. א"ל לא ברש"י לא כואב לי על זה דאמרת
 על מהור מטמא, אלא סופך דאמר על מטמא מהור מזה אני
 חושש, שאינך בקי ואתה סומך על עצמך

SHACH (9) ר' (ז' ס' רמ"ג)

כשם שאסור להחזיר את האסור כך אסור לחסור את המורה
 חסיו כל עובד עובדים ואפילו במקום שאין הפסד מפני שעל
 הרוכש יש בו גז קל במקום אחר מתמה שחאסר והו' חומרה דלחי
 לירי קולא וזש"פ שלפי הגדה לא יבא מזה גז קולא חסור שפסד
 שחננגל ויבא קולא עד חגג מלה דברים, גסיך את הולך לחסור
 מתמה ספק או מתמה חומרה בזה שאין האיסור ברור כגמס לרין
 המורה לומר שאין האיסור ברור חלל שחטו מחוייבים להחמיר וכל
 שכן את המורה מסור בשעת הדחק ויולא בו שיאמר לו כן:

PNEI YEHOSHUA (10) פני יהושע (קיסולין ז')

רש"י נד"ם ממור בשקוקי ושקוקי בישראל מחד קרא נפקא חד מקהל ודאי
 וחד מממור ודאי דהכי דרשינן כו' ולכאורה יש לחמוס יחאך דרשינן
 ממור ודאי כיון דלא מייחר קרא להכי וממשמעותו ודאי ליבא למידרש דמאי
 שנה מכל המורה לנשיעה רש"י ז"ל ככל הספיקות אזהרה ספק מדלורייחא כמו
 שפירש"י ז"ל בד"ה ואיכתיב איתא בסמוך ודלא כשיטה הרמב"ם והרמב"ן ז"ל
 ועוד דהדרגה לנאורה הוי מרחי דסחרי אהדדי דכיון דדרשינן בקהל ודאי לא
 יבא את נספק יבא חלמא דספק לא מיקרי קהל ה' וא"כ יחאך שרין לישראל
 למיסב ספק ממורם דלא מיקרי קהל ה' ואדרבה לרבי יהודה דאמר קהל
 גרים איקרי קהל ח"כ לא חשכתו בשום דוכחא דישראל מוסר נמי שאינו קהל
 ה' ויש ליישב דבונת רש"י ז"ל דסוף סוף כיון דגלי קרא בהאי לוח דממור
 ופסולי קהל דקולי עפי משאר איסורין להא מילתא דלאוין הללו לא נאמרו חלל
 לודאי איסור חבל נספק איסור אפילו ספק אזהרה ליבא ח"כ מה לי ספק קהל
 ומה לי ספק ממור ובהכי אחי שפיר מה שהקדים רש"י ז"ל קהל ודאי לממור
 ודאי חף ע"ג דא"כ לייבא ח"כ ודלמאי דפרישית ח"כ כן ליל נכון לפי שיטה רש"י
 ז"ל וסייעתו דכל הספיקות אסורין מן החורה אמנס לשיטה הרמב"ם והרמב"ן
 ז"ל וסייעתו דכל הספיקות מותרין מן החורה וליפין לה מהכא חלל דהאחרונים
 הקשו ע"ז דא"כ לייבא קמא אחאי חילערינו מרי קראי ולמאי דפרישית אחי
 שפיר משום דהוי מרחי דסחרי אהדדי ועוד נראה לי דמחד קרא ודאי לא הוי
 מלין למיף לכל המורה כולה דודאי איבא פירכא דהך לאוין דפסולין כוחרו
 מכלן דמתרין זה בזה משא"כ השחא דהאי הכחוב נהרתי דסחרי איתא דעיקר
 הכעס דלא שייך שום אזהרה ספק בליסור אשך ומינה שמעינן שפיר לכל החורה
 כולה כן ל"ל ודוק היטב:

RAMBAM (11) רמב"ם (ה' כ"א)

ולא יעשו מרדעת לחמור שמא ימצא אותו
 אחר ויקרענו מעל המרדעת וילבשנו. שהרי אין
 הכלאים ניכר בו. וכיצד היא תקנת בגד זה.
 צובעו, שאין הצמר והפשתים עולים בצבע
 אחד, ומיד הוא ניכר לו ושומטו. ואם לא ניכר
 הרי זה מותר שמא נשמש והלך לו שהרי בדק
 ולא מצאו. יוכבר בארנו השנה הראשונה
 כביאות אסורות שכל איסורי רבינו יבבר ביארנו
 ספיקות מדברי סופרים בביאות אסורות שכל
 ולפיכך הקלו בספק זה: איסורי ספקות מדברי
 כוסרים ולפיכך הקלו בזה: כוסרים ולפיכך הקלו
 בזה. ח"ס פתח הדף זה
 נני הפסכות פ"ו כ"ג
 מורה פ"ו ק"פג ו' כ"ג
 ספק פסור מורה נחומים
 וכוונתו נכונ.

YERUSHALMI (12) ירושלמי ג' (א: 2)

רבי אחא אמר בשם רבי יוחנן, כשם שמצוה לומר על דבר
 שהוא נעשה כשם שמצוה להוכיח כאשר יש סיכוי שמקבל
 התוכחה יעשה מה שאמרו לו כך מצוה שלא לומר על דבר
 שאינו נעשה כך מצוה שלא להוכיח אדם אם ידוע שלא ישמע
 לתוכחה. אמר רבי לעזר, כשם שאסור לטהר את הטמא, כך
 אסור לטמא את הטהור אם יש לך ספק בדבר אם טהור הוא
 אם טמא, אל תמהר לטמא אלא עליך לחקור ולברר עד שיצא
 הדבר לאשורו. א"ר אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן, אם באת
 הלכה תחת ידך אם בא לפניך ספק תרומה ואי אתה יודע אם
 לתלות או לשרוף כלומר, אינך יודע אם היא טמאה ודאי
 וצריך לשרפה, אם ספק טמאה וצריך לתלות לעולם הוי רץ
 אחר השריפה יותר מן התלייה, שאין לך חביב בתורה יותר
 מפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים והן בשריפה משמע
 שהשריפה חביבה לפני המקום ר' יוסי בעי, דנק דבר שאין
 מצותו לכן מדבר שמצותו לכן? איך אתה למד מפרים
 הנשרפים, הרי אצלם מצותם בשריפה! ואצל התרומה יש לך
 ספק אם היא טמאה!

RASHI (13) רש"י (מגווגר ז')

ומי איבא הוראה.
 לאיסור. ומי קרי איסור הוראה.
 משום דכל אדם רשאי להחמיר
 והאוסר אין זה סמיכת דברים שאפ"י
 מן הספק שאין ההלכה ברורה לו
 הוא צא ואוסר חבל הממיר סומך על
 שמועתו או על סברת חכמתו והיא
 הוראה:

But let them rather argue about the hen, - ולפלוגי בתרנגולה
to inform you of the extent of Beis Hillel's stringency, - דבמוקצה אסרי
that even in the case of ordinary muktzeh they are restrictive!
And if you say that it is preferable to relate the extent of a permissive ruling,^[2] - ונפלוגי בתרנוניהו
and the Mishnah should read as follows:
In the case of a hen that was designated to produce eggs, - תרנגולה העומדת לגדל ביצים
regarding both her and her egg which was laid on Yom Tov, - היא וביצתה
Beis Shammai say [each] may be eaten, - תאכל ובית הלל
and Beis Hillel say [each] may not be eaten. - ואומרים לא תאכל

ירושלמי (ג' צה: א) (15) CRUSHALMI

רב דיבי בשם רבי יצחק לא דייך מה שאסרה
לך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך
דברים אחרים. לאסור אסר

TASHBEITZ (16) אשכנזי (ג: כהנא)

SHEI CHEMED (17) ד' ח' א (ח: פח)

ענין רפא ולאה כנגדלים המסומרים כשכח אע"פ שכן הדין מותר
לפי שאין זה סגול המסומר הנוצר נמ' כי בעל הטורים ז"ל
כיון שנהנו בהם חיסור אין לפרוץ נדרן וכ"הר"ן בשם הרשב"א ז"ל וכשאינן
אסומרים כיון שלא נהנו בהם חיסור מניחין אותן על מנתן דכיון שלא מששו
וילמא משלפי כחותו מקום שנוצר נמ' נפי' מקום שנהנו (כ"ה ע"ה) אין
להוסיף חיסורין כלואי יעמדו על מה שנהנו ולא יפרו נדרן של הראשונים:

כלל פ"ח) חומרא מי שרואה להחמיר לנהוג איסור בדבר
שלא מליטו שהחמירו האמוראים כגון
מה שנחבטל בס' או נכלי שני היו כמו אפיקורוסה וילא שכרו
בהפסדו ולא כמו שכח האו"ה סוף כלל ז"ן כן כחב הרב סלח
למנהג כלל פ"ו דק ח' בשם חורף האשם הביא דבריו הרב פ"ח
ביו"ד סו"ס קי"ו ויש להתייב כמה שהאריך בעניינים אלו הרב
פחה הדבר ח"א סי' קמ"ז אות ג' באיזה ענין אפשר להחמיר
ובאיזה ענין אין להחמיר:

DARCHEI TESHUYA (18) דרכי ג' אובה (י"ד: ט"ו: ט)

RADBAZ (19) א"ר ד' א (א: ק 20)

על עצמם. פתחיש חיש לפניך אם יסלק להאחד למתן חיקוד
דבר שנהגו נשי"ס להיחר בעון נחיקוד שכלל לחקק שנים ונחנבל ע"י נשי"ס
הרמ"א סק"י כ"ד חיש צוה צחור וע"י נספר פחה מ"כס להרנ
חד"א ז"ל צהרשיו לחולין דק' ו' פ"ג שהניח בשם הקי חפן ה'
שכחנ לחלק צוה נין שנ' ואלו העשה ונין קום ופשה דנשוחית חלי
לפניה ולהחמיר על עלמולא מקרי חולק עיר חיל דיי"ש כמה שהלמד
צוה וע"י צנדי זקרי הקדוש נק' צרי ישכר צמאחר צי ממאחר
חדש חדר חיש ז' שכחנ צס השליה שחדנה זכות הוא לארס
לאכול מחלל שיש צו דצר חיסור והכשרי עיש האורה ע"י ציעול נק'
וביאלא ובי דחוקן המאחרין שמהצק סלקול צעלום וליכס חל"ס
לאכול מחלל שיש צו הערונות חיסור אעפ"י שחנבל נק' וכן נהגים
מלאכול סוס מחלל שהי' עליו חוזה שאלס חכס הגס שהוא דנר
פשוט ומנוצר דינו להחירא שאין זה עדרך החסדיות דהדרנה חליה
הוא יאכלו עניים ושצפוכי הוא כקנה מלת השמה שישני חיקוד
להיחר ובי עיי"ש צנצרו כי העשו וביי' מה נק' משמרת שבי' על
הפרחי לבדל ס"י ל"ס צשפיר סיק' ח' עה שהעיר צוה מחמה
מקומה:

שע"י כך חרחה דס' ובוף לבון ההגדה וכן כחב דא"בן וכן נראה
דינה ספר החרומה וכן כהפד הנעוזה כחב לבון רבינו המוחר וכן
פשה היחר בכל מלכותה ע"כ וכן כחב העור בלי חולק היגד ח"י
רואה לחדש חומרות על יבדאל מה שלא החמירו הראשונים והלואי
שישמרו מה שהוטל עליהם דחפסת מרובה לא חפסת ולא יבאר בידם
לא זה ולא זה:

שאלה כי שמעתי דבת רבים אומרי אין נפשינו ודעתינו נוחה במה שראינו אנשים חכמים וידועים וכשרים אשר הם נפרשים ממנו ממאכלינו ומשתינו וכליהם מכלים שונים ועושים במה לעצמם להתקדש במה שמותר לחכמים גדולים מהם ובסעודות של מצוה אינם רוצים להזדמן אפי' לקרוביהם מבשרם לא יאכלו ואח' כל ירוק ידרושו גם מבני ביתם הכשרים כמות' נפרשים בשולחנם במאכלם בשנים א' אוכל בשר וא' אוכל גבינ' או א' אוכל חולין וכהן אוכל תרומ' וקרובי' ליפרד בברכ' זימון ג"כ ואין תרעומת זה עלינו לבדינו אלא גם לזרים אתנו האומרים איזהו מקומן של זבחים שחיטתם אם בצפון או בדרום כמוהם ואין אוכלים מבהמה שהורו בה חכמים להתיר ויש בזה חילול התורה בפני האומ' כי חושבים אותה כשתי תורות. ועל כן יצאתי לפניהם לשחר פניהם ולמצוא חן בעניהם אל יהיו חסידים הרבה ודי להם מה שאסרה תורה טוב וישר הוא להיות' יראי חטא דוגמת רבי שמעון בן נתנאל לחקור על הבשר שאוכלים אם נשחטה ונבדקה ע"י מגמחה ושתהיה מנוקרת הטב/היטב/ ושיבדלו מספק איסור ולהזהיר לביתם על מליח' הבשר ועל כלי' הבשר והגבינה וכיוצא בדברים אלו שנזהרים מהם רוב ישראל הכשרים לא לחדש מה שלא גבלו ראשונים בשחיטה לצפון או לדרום ועל מה שאומרים השוחט קודם ברכה. גם מה שמשקים ברגליהם בגן הירק ומלקטים בידיהם כדי שיתמרחו על ידם מה מרויחים אם לענין הפרשת תרומות ומעשרות בברכה אפי' ביין שנתמרח על ידינו אנחנו מפרישים בלא ברכה מספק אם אנו מחוייבים להפריש או לאו ואם אינם מברכין על הפרשה מה תועלת בטרחם למרח כיון שגם שיהיה המירוח ע"י גוי מותר לאכלם שאין עליהם שום חיוב כי מה שאנחנו ממרחים היין הוא בהכרח שאי אפשר על ידי גוי וחל עלינו חובת הפרשת מספק מדרבנן כל שכן כי גם במירוח של ירקות על יד ישראל אין בהם חיוב תרומת המעשר כלל כי דוקא בדרגן תירוש ויצהר שהם מן התור' בזמן שכל ישראל שם אנחנו חוששי' לספק לא לפירות האילן וירק שלעולם היו מדרבנן ויש כמה גזרות ולא גזרו/ גזרת גזרה לגזרה בזמן שדרגן תירוש ויצהר היו מן התורה אילן וירק היו מדרבנן והשתא דדרגן וכו' הו' מדרבנן אילן וירק הו' גזרה לגזרה אפי' בשדה של ישראל ובשד' דגוי במירוח ישראל הו' גזרה שלישית ולוקח נמי הו' גזרה ואפי' נאמר בשתי גזרות כולה חדא גזרה היא בתלתא וארבעה לא מצינא ובכפתור ופרח כתב פ"ה ד"י דהיכא דדרגן תירוש ויצהר הו' דרבנן אילן וירק פטור לגמרי ולמעלה כתב על זה ויהיה גזרה לגזרה ע"כ ואפילו למאן דאמר דדרגן תירוש ויצהר הו' דאורייתא בזמן הזה במירוח ישראל בשל גוי בירק איכא גזרה לגזרה ומשום גזרה בעלי כיסין אפילו לפי' רש"י ליכא בירק. ומפני שהיה נמשך מחומרות אלו מחלוקת בסעודו' של מצוה ובין איש לאשתו אשר הנשים עצלניות הן להיותן זהירות בחומרן' אלו הסכמנו זה כמה שנים בגזרות חכם וחומים בו כל החכמים שלא יוציאו תרומות ומעשרות במה שאינם חייבי' לדעת הרמב"ם ז"ל והוא ידוע כי לדעתו אין שום חיוב במירוח ישראל בשל גוי בירק כמו שכתבתי למעלה וכמו שכתוב אצלי עוד באהבה ואפי' היה איזה ספק בחיוב בעיני החכמים הפרושים האלה החרם הוא וודאי ואין ספק מוציא מידו ודאי והפרושים הקדמוני' שהיו אוכלים חוליהם על טהרת הקדש אג על טהרת חטאת היה להתנהג לכשיאכלו הקדש הא - ל ית' מקדש ישראל ברוך הוא ומבורך ומברך ישראל נאם המבי"ט ודרוש שלומכם וטובתכם ביני לביניכם ולא יצטרך להשמיע במרום קולכם נאם המבי"ט.

מגלה (21) MAHARSHA
ז"ל

כתב רדב"ו סף .
סימן נ"ח ואין דרכי להתיר
לפני ע"ה דבר שטראה אסור
בהבטה ראשונה. להחמיר על
עצמו משום ספק ולהתיר לבני
ביתו לא נכחן ת"ד אליהו סי'
נ"ה ויש לו להחמיר ע"ע טרבים
אף אם בביתו אינו סחמיר
ע"ן גלית' ויש הלכות סריפת

PIREAI AV OS (22) סרתי יאגוי (16: k)

BARTENURA (23) ר"ז מברטנורא

טן שמאי אומר, עשה
תורתך קבע. אמור מעט ועשה
הרבה, והגוי מקבל את-פל-הקדש
בסבר פנים יפות:

טו עשה תורתך קבע. שיהיה פיקר פסקך
זיוס ובלילה בחוכה, וכשהיה יגע מן הלמוד העסה מלחכה. ולא שיהיה פיקר פסקך במלחכה וכשהסנה מן
המלחכה הפסוק בחוכה. ומלחתי בחוב. עשה תורתך קבע, שלא תחמיר לעלמך וחקל לאחריים (ג), או תחמיר
לאחריים וחקל לעלמך, אלא תהא תורתך קבע לך כמו לאחריים, וכן הוא אומר (שעורא ז) כי כזרה הכין לבני
גרוש אה חוכה ה' ולפסוח וללה לבני ישראל, כמו שהכין לבני לעשות כן היה מלמד לבני ישראל:

lution at night 'For from my youth up even till now have I not eaten of nebelah or trefah', for I have never eaten of the flesh of an animal concerning which it had been exclaimed, 'Slaughter it! Slaughter it'! 'Neither came there abhorred flesh into my mouth', for I did not eat the flesh of an animal which a Sage pronounced to be permitted. In the name of R. Nathan it was reported that this means: I did not eat of an animal from which the priestly dues had not been set apart. Now if you say that the flesh of a dying animal [which was slaughtered] is permitted to be eaten, then in this lay the pre-eminence of Ezekiel, but if you say that it is forbidden to be eaten, wherein lay the pre-eminence of Ezekiel?

ואיבעית אימא מהבא וואימר אתה ה' אלהים הגה נפשי לא מטומאה ונבלה וטרפה לא אכלתי מעורר ועד עתה ולא בא כפי בשר פגול הגה נפשי לא מטומאה שלא הדרתי ביום ל לבא לדי טומאה בלילה ונבלה וטרפה לא אכלתי מעוררי שלא אכלתי בשד כוס כוס מעולם ולא בא כפי בשד פעל שלא אכלתי מבהמה שהורה בה רבם

SHULCHAN ARUCH (י"ז) 25

ג"ה גדולי החכמים לא היו אוכלים מבהמה שממחרים ושוחטים אותה כדי שלא חמות ואע"פ שפרנסה בסוף השחיטה, (ה) ודבר זה אין בו איסור ה' אלא כל הרוצה להחמיר על עצמו בדבר זה הרי זה (ו) משובח:

CHULLIN (ק"ה) 26

Mar 'Ukba said. In this matter I am as vinegar is to wine compared with my father. For if my father were to eat flesh now he would not eat cheese until this very hour to-morrow, whereas I do not eat [cheese] in the same meal but I do eat it in my next meal.

Samuel said. In this matter I am as vinegar is to wine compared with my father. For my father used to inspect his property twice a day, but I do so only once a day. Samuel here follows his maxim, for Samuel declared. He who inspects his property daily will find an *istira*.

אמר מר עוקבא אנא להא מלחא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא כי דעה אכיל בשרא האידנא לא דעה אכל נבינה עד למחר (ה) עד השתא ואילו אנא בהא סעודתא דהא דלא אכילנא לסעודתא אחריתא אכילנא אמר שמעאל אנא להא מלחא חלא בר חמרא לגבי אבא דאילו אבא היה סיר נכסיה תרי ומני ביוםא ואנא לא סירנא

RAHBAM (27) רמב"ם ה' סוכה

ו אוכלין ושוחין וישנין בסוכה כל שבעה בין ביום בין בלילה. ואסור לאכול סעודה חוץ לסוכה כל שבעה אלא אם כן אכל אכילת (ה) צראי כביצה או (ט) פחות או יתר מעס. ואין ישנין חוץ לסוכה אפילו (י) שינת צראי. ומותר לשתות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה. ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים (כ) הרי זה משובח:

אדבריה רבא לרב שמעאל ודרש קשחה שני ימים ולשליש הפילה חשב שבעה נקים קסבר אין קשיי לנפלים וואי אפשר לפתירתה הקבר בלא דם א"ל רב פפא לרבא מאי אריא קשחה שני ימים אפילו פשהו בעלמא דהא א"ר זורא בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו ראות מפת דם כחדל וישבות עליה שבעה נקים א"ל אמנא לך (ג) איסורא ואת אמרת מהגא הובא דאחמור אחמור הובא דלא אחמור לא אחמור

28 N100. ד"ה (10)

Raba took R. Samuel out for a walk¹⁰ when he discoursed as follows. If a woman¹¹ was in protracted labour¹² for two days and on the third she miscarried she must wait seven clean days, he being of the opinion that the law relating to protracted labour¹³ does not apply to miscarriages and that it is impossible for the uterus¹⁴ to open without bleeding. Said R. Papa to Raba: What is the point in speaking of one who was in protracted labour for two days seeing that the same applies even where there was the minutest discharge, since R. Zera stated. The daughters of Israel have imposed upon themselves the restriction that even where they observe only a drop of blood of the size of a mustard seed they wait on account of it seven clean days?—The other replied: I am speaking to you of a prohibition,¹⁵ and you talk of a custom which applies only where the restriction has been adopted.¹⁶

The Rabbis taught in a Baraisa: - מצות חנוכה - The essential COMMANDMENT OF the CHANUKAH lights^[19] נר איש - is one LIGHT each night for A MAN AND HIS entire HOUSEHOLD.^[20] - AND THOSE WHO PURSUE MITZVOS^[21] have one LIGHT each night FOR EACH AND EVERY ONE in their household.^[22] - AND for THOSE

בית שמאי אומרים יום - BEIS SHAMMAI SAY that on the FIRST DAY of Chanukah ONE KINDLES EIGHT lights והולך - and HENCEFORTH CONTINUOUSLY DECREASES that amount,^[24] BUT BEIS HILLEL SAY that on the FIRST DAY ONE KINDLES ONE light והולך - and HENCEFORTH CONTINUOUSLY INCREASES that amount.^[25]

PIRKEI AVOS 30 פירי אבות (ל) (א)

משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע⁽¹⁾, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה⁽²⁾. הם אמרו שלשה דברים, הוו מתונים בדין, יעמידו⁽³⁾ מקמדים הרבה, ועשו

סיג לתורה:

א) דמחייבין בי כו.

כל בענין עד ואי היה נכו קרטופני כולכו אסירי כועתק בהנחומא פי חקת ומשס נדע להטיר ולהניח במקום הלוחך, ויש ג"כ שנושים שמכ ולריך להניחם מכלן. ב) מן סדעם מסאב דאיסור. בהנחומא וכן כה"י לוחא דאיסור, והג"ה כוא לפרש מהו מסאב שאין הכוונת טומאה ממש אלא

NETZIV 31 האמק אלה (קלז)

מילי דאיסורא וקרי לה מסאב פי"ש הפסוי שהניא רבינו והבדלחם בין כהמכה הטכורה לטמאה. ורחוי לשום לב ולעמוד ע"ד רבינו למאי הביא רבינו הכי קרא, הא כל דבר שאסור אזהרתו מפורש בהורה, ולמאי הקדים אלו כדברים להגעת כלים, אבל הכוונה בלשון רבינו דחייבין למיפרש להרחק מן האיסור, ולחשוב שלא יבא לכלל איסור ומכאן לפדו חז"ל כמה גזירות, וכמילוי ע"י מאמרו ע"ג דנ"ט לך לך אמרין לגזירא כו, וכל הגזירות נכללו בעשה דהאי קרא דהבדלחם וגו' וכמש"כ הרמב"ן נפ"י החורב ר"פ קדושים דכל מיני פרישות מרומז נפשי קדושים חביו וכל מילי דהסידותא בין אדם לחניו נפשי ועשיית הישר והסיו כמו בר מלרא ושומא כדרא וחז"ל פירשו כמה דברים לפי דעה, ומכ"מ נקרא ככל דרננו כמש"כ הרמב"ם כי אבל ר"פ י"ד מ"ג של דברים לבקר סוליס כו' אע"פ שכל אלו מדברייהם כ"ה בכלל ואכנה לרעך כמון וכי, וכן הן דברי הרמב"ן אלא שהרמב"ם מייירי בגמ"ה דגופו וכלל נפ"ש ואכנה לרעך כמין, וכ"ג גזירות חז"ל שלא יבא לאיסור וכלל נפ"ש והבדלחם וגו' ונתן כדבר לחכמים בכל דור